

**ΟΡΕΙΝΟΣ ΔΗΜΟΣ
ΜΟΥΡΙΚΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ΑΝΝΑ ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Σας καλωσορίζουμε σ' αυτή την περιληπτική περιήγηση στο Δήμο μας ελπίζοντας να σας γνωρίσουμε μέσα από αυτήν τον τόπο μας, με τις απaráμιλλου κάλλους φυσικές ομορφιές, τα πυκνά δάση που κρύβουν πολλές εκπλήξεις στον επισκέπτη, νερά που αναβλύζουν από φυσικές πηγές ανάμεσα σε βρύα και βράχους σχηματίζοντας φυσικές λεκάνες νερού, ενώ μικροί καταρράκτες λαξεύουν τις πέτρες, δίνοντάς τους μορφές που μόνον η φύση μπορεί να δημιουργήσει. Περιηγητικά μονοπάτια θα σας οδηγήσουν στα 30.000 στρέμματα δάσους οξιιάς, που καθιστούν τον Δήμο μας πνεύμονα της Εορδαίας. Ο Δήμος Μουρικίου αποτελεί διεξοδο για διαμονή, αναψυχή, άθληση αλλά και για προμήθεια και εμπορία κηπευτικών και φρούτων άριστης ποιότητας, που παράγονται στον εύφορο κάμπο μας. Παράλληλα δίνει την δυνατότητα ανάπτυξης κάθε είδους επιχείρησης, αφού διαθέτει πολλές εκτάσεις με χαμηλό κοστολόγιο αγοράς. Πιστεύουμε, πως η επίσκεψη και διαμονή στον Δήμο μας θα είναι για σας μια ευχάριστη και πολυπόικλη εμπειρία.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Η Δήμαρχος Μουρικίου
Παρασκευή Βρυζίδου

Ένα τμήμα από το γλυκύτατο τοπίο του Δήμου Μουρικίου. Στο βάθος ο Φούφας.

Η ΑΛΗΣΤΟΥ ΜΝΗΜΗΣ "ΔΙΑΒΑΣΗ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ"

Καθώς διασχίζουμε την πεδιάδα της Θεσσαλονίκης και λοξεύουμε προς τον ευλογημένο κάμπο της Βέροιας συμβαίνει αυτό που φοβόμαστε περισσότερο: αρχίζει ένα φιλόβροχο καταθλιπτικό και μονότονο, που κάνει το οδόστρωμα γλιστερό και επικίνδυνο. Το συνοδεύει μια γκριζα καταχνιά, ένα βαρύ πέπλο γεμάτο υγρασία, που εξαφανίζει πίσω του το αγνό περίγραμμα των βουνών της Καστανιάς.

Δεκέμβρης του 2004, μερικές μέρες πριν απ' τα Χριστούγεννα. Για άλλη μια φορά, από τις αναρίθμητες ως τώρα, ετοιμαζόμαστε να πάρουμε την μακριά και επώδυνη διαδρομή των 32 χιλιομέτρων, να αντιμετωπίσουμε την περίφημη "Διάβαση της Καστανιάς". Είναι αυτό το ορεινό πέρασμα προς τη Δ. Μακεδονία και - κατ' επέκταση την Ήπειρο-, που αλλάζει μορφή, διάθεση και χαρακτήρα ανάλογα με την εποχή, τις καιρικές συνθήκες, την πυκνότητα της κυκλοφορίας και την ώρα της ημέρας.

Σπάνια ένας τόπος μπορεί να είναι τόσο ιλαρός, ειδυλλιακός και φιλικός και παράλληλα τόσο κατηφής, εχθρικός και επίφοβος. Δεν είναι λίγες οι φορές, που αφήσαμε τον κάμπο της Βέροιας με ζέση και με ήλιο και λίγα λεπτά αργότερα, στα ψηλώματα της Καστανιάς, πέφταμε στην ενέδρα που μας είχαν στήσει η ομίχλη, η βροχή και, μερικές φορές, το χαλάζι και το χιόνι.

Αυτοκίνητα έξω από το δρόμο, νταλίκες διπλωμένες από το ολισθηρό ή παγωμένο οδόστρωμα, εκχιονιστικά μηχανήματα, κυκλοφοριακό χάος και εκνευρισμός απίστευτος, αμέτρητα εικονοστάσια πλάι στο δρόμο... Μερικές φορές κινδυνέψαμε κι εμείς να τερματίσουμε πρόωρα τη δράση μας σε κάποια ύπουλη στροφή της Καστανιάς.

Καθώς ανηφορίζουμε στο βροχερό χειμωνιά-

τικο απόγευμα, περνούν από τη μνήμη μου ζωηρές παραστάσεις και εικόνες από όλη αυτή τη συσσωρευμένη εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών. Παρατηρώ το καινούργιο τμήμα της "Εγνατίας", που σε λίγες μέρες - και συγκεκριμένα στις **20 Δεκεμβρίου** -, θα παρακάμψει οριστικά, με ταχύτητα και ασφάλεια, τα ορεινά της Καστανιάς, δημιουργώντας μια νέα, προοπτική στη σύνδεση με το δυτικό τμήμα της χώρας.

-Ας οπλιστούμε λοιπόν με υπομονή και ας υποστούμε για άλλη μια φορά την Καστανιά, λέω στην Άννα.

Έτσι όπως ξεδιπλώνονται οι πρώτες οικείες στροφές της διαδρομής, έχω την αίσθηση πως συναντάω για τελευταία φορά και ίσως αποχαιρετάω για πάντα έναν παλιό γνώριμο, που η σχέση μου μαζί του πέρασε από ποικίλες διακυμάνσεις από τις πιο ευχάριστες ως τις πιο επικίνδυνες, μόνιμα όμως συναρπαστικές και απρόβλεπτες, που ποτέ δεν με άφησαν να πλήξω.

Η Καστανιά, ωστόσο, δεν μοιάζει να συμμερίζεται τη συναισθηματική μου φόρτιση. Ακόμη και σ' αυτή την ύστατη στιγμή δεν ενδιαφέρεται να διασώσει την υστεροφημία της και δείχνει απέναντί μας το πιο δυσάρεστο πρόσωπό της. Το φιλόβροχο κι η ομίχλη, το ολισθηρό οδόστρωμα και η νύχτα, τα αναρίθμητα βαριά οχήματα να "σέρνονται" στο δρόμο, δημιουργούν μια ουρά πρωτοφανή. Κάθε απόπειρα προσπέρασης είναι αδιανόητη.

Καθηλωνόμαστε λοιπόν, μαζί με εκατοντάδες άλλα αυτοκίνητα, πίσω απ' αυτήν την αργοσάλευτη σιδερένια μάζα χρησιμοποιώντας μόνον "πρώτη" και "δεύτερα". Όταν, μετά από 32 χιλιόμετρα, φτάνουμε επιτέλους στον "Πολύμυλο", το μαρτύριο έχει συμπληρώσει διάρκεια 1 ώρας και 20 λεπτών!

-Καθόλου δεν θα μου λείπει η Καστανιά, λέει η Άννα.

Δεν διαφωνώ μαζί της, αν και πιστεύω, ότι η περίφημη αυτή διάβαση, παρά τον δύστροπο χαρακτήρα της, θα εξακολουθήσει να διατηρεί σε μεγάλο βαθμό τη γοητεία της, τουλάχιστον για τους νοσταλγούς του παρελθόντος.

► **Τμήμα του κάμπου της Πτολεμαΐδας. Στο βάθος οι χιονισμένες κορυφές του Καϊμακτσαλάν.**

ΒΙΛΑ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΣ. Μιά εξαιρετη κατασκευή, που ανακαλεί αρχιτεκτονικές μνήμες του 19ου αι. στην περιοχή.

ΒΙΛΑ "ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΣ" ΣΤΟ "ΕΜΠΟΡΙΟ"

*-Αν σας βγάλει ο δρόμος προς την Πτολεμαΐδα, μην παραλείψετε να επισκεφθείτε τον ξενώνα που πρόσφατα έκτισε ο συνάδελφος από το Πολυτεχνείο **Θωμάς Δαλάκης** στο Εμπόριο, μας λέει πριν από λίγο καιρό ο πολιτικός μηχανικός και καλός μας φίλος **Θόδωρος Σουλιώτης**. Είναι ο άνθρωπος, που την Άνοιξη του 2001 έβγαλε το **Μεταξοχώρι Αγίας Λάρισας** από την τουριστική αφάνεια με τη δημιουργία του **"Αρχοντικού Σουλιώτη"**, ενός ξενώνα εκπληκτικού. (Παρουσίαση: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 23, τηλ. 24940-22040).*

Μετά τον Πολύμυλο η μεγάλη Εγνατία Οδός - αν και λίγο περιίπλοκη ακόμη σε ορισμένα σημεία - μας οδηγεί με ταχύτητα και άνεση στην πόλη της Πτολεμαΐδας.

Στην **25η Μαρτίου**, την κεντρική οδό που διασχίζει την Πτολεμαΐδα, μια πινακίδα μας δείχνει την κατεύθυνση προς το Εμπόριο, τη Βλάστη και πολλούς άλλους οικισμούς. 200 μ. πιο κάτω συναντάμε τη μεγάλη εκκλησία της **Αγ. Τριάδας** και από τους φωτεινούς σημα-

τοδότες στρίβουμε αριστερά στην οδό **Διοικητηρίου**, έναν μακρύ δρόμο που μας βγάζει έξω από την πόλη. Ενάμισι περίπου χιλιόμετρο μετά τερματίζει και συναντάει τον επαρχιακό δρόμο που περνάει περιφερειακά από την πόλη της Πτολεμαΐδας. Μια πινακίδα μας δείχνει προς τα αριστερά την κατεύθυνση του προορισμού μας.

Ο πρώτος οικισμός του Δήμου Μουρικίου που συναντάμε είναι η **Άρδασσα** με τον συνοικισμό της την **Κρυόβουση**, στη συνέχεια η **Αναρράχη** και αμέσως μετά, σε μια αδιάσπαστη σχεδόν οικιστική ενότητα το **Εμπόριο**, σε συνολική απόσταση 13 χιλιομέτρων από την Πτολεμαΐδα. Διασχίζουμε το χωριό και μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα φτάνουμε στο ΒΔ του άκρου. Εδώ, σ' ένα φυσικό περιβάλλον ήρεμο και αραιοχτισμένο, ορθώνεται το επιβλητικό πετρόχτιστο οίκημα της **Βίλας "Καστανόδασος"**. Ο **Θωμάς** και η **Ζωή Δαλάκη** μας υποδέχονται μ' αυτή την αυθόρμητη και ανεπιτήδευτη εγκαρδιότητα, που είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της Ελληνικής φιλοξενίας.

Η πρώτη εξαιρετική εντύπωση προέρχεται από

Σοφίτα και εσωτερικό ενός δωματίου. Χώροι καταπληκτικοί με έμφαση στην ποιότητα, ακόμη και στην παραμικρή λεπτομέρεια.

την αίθουσα υποδοχής, όπου οι ένοικοι του ξενώνα παίρνουν το πρωινό τους. Την υπόλοιπη ημέρα - και ιδιαίτερα τις βραδινές ώρες - η αίθουσα χρησιμοποιείται ως χώρος καθιστικού, ζεστός και φιλόξενος, όπου οι ένοικοι αλλά και πολλοί επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν ως αργά επιλεγμένη μουσική, καφέδες και ροφήματα όλων των ειδών, διάφορα ποτά και τσίπουρο η κάποιο καλό κρασί. Είναι οι ώρες της χαλάρωσης και της ήσυχης κουβεντούλας γύρω από το τζάκι, που ποτέ δεν σβήνει τις κρύες μέρες και τις νύχτες του χειμώνα.

Η παρουσία του ξύλου συνδυάζεται αρμονικά με το πετρόχτιστο μπαρ και μια μεγάλη επιφάνεια τοίχου που αποτελείται από ωραιότατη λιθοδομή με ενδιάμεσα διακοσμητικά τουβλάκια. Σε συνέχεια βρίσκεται το όμοιας αρχιτεκτονικής πέτρινο τζάκι, που δεσπόζει μπροστά σ' ένα σαλονάκι με αναπαυτικούς καναπέδες. Σ' αυτό τον ωραίο χώρο είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε πολλούς και αξιολογώτατους ανθρώπους, ενοίκους και ντόπιους, και να περάσουμε μαζί τους πολλές ώρες με απολαυστική συζήτηση. Ανάλογης ποιότητας με το χώρο είναι βέβαια και το επίπεδο υπηρεσιών του προσωπικού. Η **Ευγενία** και η **Μαρία** είναι δύο κυρίες από το Εμπόριο, άριστες νοικοκυρές, ευγενικές και εξυπηρετικότερες.

Οι εξαιρετικές εντυπώσεις μας συνεχίζονται και στους χώρους διαμονής της Βίλας "Καστανόδασος". Ο τοπογράφος - πολιτικός μηχανικός Θωμάς Δαλάκης αξιοποιώντας την πολύχρονη εμπειρία του στις αναστηλώσεις παραδοσιακών οικιών της περιοχής, έχει δημιουργήσει ένα κατάλυμα αληθινό κόσμημα, όχι μόνον για τον οικισμό του Εμπορίου αλλά και για την συνολική τουριστική υποδομή του Δήμου Μουρικίου. Το δίδυμο επιβλητικό οίκημα είναι χτισμένο με ντόπια "σιδερόπετρα", μεταμορφωμένους γρανίτες δηλαδή, που είχαν χρησιμοποιηθεί ως δομική πρώτη ύλη των παλιών σπιτιών του χωριού, που υπέστησαν ζημιές από τον μεγάλο σεισμό της 13ης Μαΐου του 1995.

Τα τριγωνικά αετώματα στην πρόσοψη του κτιρίου ανακαλούν αρχιτεκτονικές μνήμες του 19ου αιώνα στην περιοχή της Δυτ. Μακεδονίας. Τα μικρά βέβαια μπαλκόνια της εποχής εκείνης έχουν αντικατασταθεί από μεγάλες

και λειτουργικές βεράντες, ιδιαίτερα δημοφιλείς στους ενοίκους του ξενώνα κατά την θερινή περίοδο. Χτισμένη σε υψόμετρο 730 μέτρων η Βίλα "Καστανόδασος" ξεκίνησε τη λειτουργία της στις **19 Ιανουαρίου του 2004**. Την ονομασία της οφείλει στο φημισμένο και παμπάλαιο, αυτοφύες καστανόδασος που εκτείνεται στις ανατολικές πλαγιές του όρους Μουρικίου, μερικές εκατοντάδες μέτρα απ' το χωριό.

Ο ξενώνας αποτελείται από τέσσερα δίχωρα και δύο τρίχωρα διαμερίσματα, τα οποία επικοινωνούν με εσωτερική σκάλα με γραφικότερες σοφίτες. Όλα τα διαμερίσματα διαθέτουν ένα πολύ άνετο σαλόνι, με πέτρινο τζάκι, ψυγείο και πλήρη κουζίνα θαυμάσιας κατασκευής, που μπορεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες μιας ολόκληρης οικογένειας ή μιας φιλικής συντροφιάς τεσσάρων ατόμων. Καναπέδες, καρέκλες, τραπέζια και κομοδίνα είναι υψηλής ποιότητας και προσεγγμένα στην παραμικρή λεπτομέρεια. Ίδιας ποιότητας είναι η επίπλωση της κρεβατοκάμαρας και τα κρεβάτια, ένας άριστος συνδυασμός σίδερου και ξύλου με έξοχο φινιρίσμα. Όλα τα διαμερίσματα είναι στρωμένα με ωραία μάλλινα χαλιά, έχουν ταβάνια από καλοδουλεμένο ξύλο και είναι βαμμένα με διακριτικούς χρωματισμούς. Είναι φωτεινά και παρέχουν διαφορετική θέα από τα παράθυρα και τις βεράντες είτε στον κάμπο και στο χωριό είτε στο βουνό. Όλα διαθέτουν τηλέφωνο, τηλεόραση και αυτόνομη θέρμανση, που είναι απόλυτα επαρκής ακόμη και στις πιο κρύες μέρες του χειμώνα. Συμπερασματικά στην Βίλα "Καστανόδασος" έχουν κατατεθεί αφειδώλευτα το προσωπικό γούστο και μεράκι της οικογένειας Δαλάκη και δεν μπορούμε να φανταστούμε τι παραπάνω θα προυδοκούσε να βρει ακόμη και ο απαιτητικότερος επισκέπτης. Η τελευταία ευχάριστη έκπληξη προέρχεται από την τιμή, που είναι άκρως φιλική για κατάλυμα αυτού του επιπέδου. Μεγάλο πλεονέκτημα για τους ενοίκους του ξενώνα και κυρίως για τα μικρά παιδιά είναι ο περιφραγμένος και εξαιρετικά ευρύχωρος και φιλικός αύλειος χώρος. Είναι ένας πανέμορφος συνδυασμός από πλακόστρωτους διαδρόμους και γρασιδί, όπου ήδη έχουν αναπτυχθεί

♦ Τμήμα της θαυμάσιας αίθουσας καθιστικού και πρωινού της Βίλας Καστανόδασος.

Τοπία ήρεμα, με γλυκύτερες γραμμές στον Δήμο Μουρικίου.

τα πρώτα ελατάκια και οι τούγιες. Φιλοδοξία βέβαια της Ζωής είναι να μετατρέψει αυτό τον χώρο σ' έναν πραγματικό ανθόκηπο με ποικίλα και πολύχρωμα λουλούδια, που θα ανθίζουν διαδοχικά κάθε εποχή του χρόνου. Κατά την θερινή ιδιαίτερα περίοδο θα είναι μια αξέχαστη εμπειρία να χαλαρώνει κανείς σ' αυτό το υπέροχο περιβάλλον με τη δροσιά του υψόμετρου και τις κατάφυτες πλαγιές του Μουρικίου λίγο πιο πάνω απ' τον Ξενώνα.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Μια εβδομάδα πριν απ' τα Χριστούγεννα η μέρα είναι ηλιόλουστη και ζεστή. Ο χειμώνας προς το παρόν είναι ήπιος και διακριτικός, την παρουσία του μαρτυρούν μόνον τα γυμνά κλαδιά των δέντρων και τα λιγοστά καφετιά ξερόφυλλα που έχουν απομείνει.

Διασχίζοντας το Εμπόριο φτάνουμε στη γειτονική Αναρράχη και από την εκκλησία του Αγ. Γεωργίου ανηφορίζουμε τον παλιό δρόμο προς Βλάστη. Σε μια στροφή, και σε απόσταση μόλις 2,6 χλμ. από τον Ξενώνα, βρίσκουμε ένα μονοπάτι, που σ' ένα 5λεπτο μας οδηγεί στην κορυ-

φή του πευκόφυτου λόφου **Κουκούλι**. Σε κάποια σημεία διακρίνονται ίχνη από καμμένα πεύκα. *-Το καλοκαίρι του 1997 κινδύνεψε ο λόφος να καεί από φωτιά, λέει ο Θωμάς. Σώθηκε κυρίως χάρη στην ακαριαία επέμβαση και την αυτοθυσία των κατοίκων του Εμπορίου και της Αναρράχης, που έσπευσαν κατά εκατοντάδες, πολύ πριν εμφανιστεί η Πυροσβεστική.*

Από το υψόμετρο των 915 μέτρων η θέα είναι πανοραμική τόσο προς το Εμπόριο και τους υπόλοιπους οικισμούς του κάμπου της Πτολεμαΐδας, όσο και προς τα υψώματα του Νυμφαίου προς τα βόρεια και τις χιονισμένες κορυφές του Σινιάτσικου και του Καϊμακτσαλάν. Εκτός όμως από την υπέροχη θέα του ο λόφος Κουκούλι έχει σημασία ιστορική και αρχαιολογική, αφού έχουν ανακαλυφθεί διάφορα ευρήματα από την νεολιθική εποχή μέχρι τον 14ο αιώνα. Εξάλλου η στρατηγική του θέση δικαιολογεί τα υπολείμματα της αρχαίας οχύρωσης, που είναι ακόμη ορατή περιμετρικά του λόφου. Διακρίνονται επίσης ίχνη τοιχοποιίας παλιού εξοικλησιού. Μια άλλη πρόσβαση προς τον λόφο Κουκούλι είναι δυνατή με πεζοπορία περίπου ενός τετάρτου σε μονοπάτι

που ξεκινάει πίσω από την εκκλησία του Αγ. Μηνά στο Εμπόριο.

Επιστρέφοντας από το Κουκούλι διασχίζουμε το Εμπόριο με κατεύθυνση δυτική, πάνω από το εκκλησάκι της Παναγίας. Μετά τις τελευταίες βροχές οι δασικοί δρόμοι στις πλαγιές του Μουριζίου έχουν καλυφθεί από παχύ στρώμα λάσπης που τους καθιστά αδιάβατους από συμβατικά αυτοκίνητα. Περνάμε από την περιοχή του Καυτανόδασους και συνεχίζουμε προς την τοποθεσία "*Δύο Πηγάδια*", από όπου υδροδοτείται το χωριό. Ο τόπος είναι κατάφυτος από δρυοδάση, που τα έχουμε γνωρίσει στο παρελθόν σ' όλη τη φθινοπωρινή χρωματική τους ποικιλία. Τώρα το τοπίο είναι λιτό, αποπνέει τη μελαγχολία του μοναδικού χρώματος που έχει απομείνει, του σκούρου καφέ στα ξερόφυλλα της δρύος.

Περνάμε από τις τοποθεσίες "*Κρύο Νερό*" και "*Βρύση του Βρίγκα*", που οφείλει την ονομασία της σε ομώνυμη αρχοντική οικογένεια του χωριού. Αργότερα συναντάμε τον παλιό δρόμο Αναρράχης - Βλάστης και μετά από λίγο

φτάνουμε στην άσφαλτο και στον αυχένα του **Αγ. Κοσμά**. Απέναντί μας στα νότια ορθώνεται ο επιβλητικός όγκος του **Σινιάτσιου** ή **Άσκιου** και χαμηλότερα, προφυλαγμένη στους πρόποδες του, η ιστορική κοινότητα της Βλάστης. Χτισμένο σε υψόμετρο 1200 μέτρων το όμορφο χωριό είναι από τα ορεινότερα του νομού Κοζάνης. Εκτός από την ιστορική της διαδρομή η Βλάστη είναι γνωστή για τους μεγάλους άνδρες και τους αγωνιστές που ανέδειξε, καθώς επίσης και για τα φημισμένα τυροκομικά της προϊόντα. Στα τελευταία χρόνια ο οικισμός αρχίζει και πάλι να αποκτά τα πέτρνά του καλύτερίμια, ενώ είναι έτοιμος να λειτουργήσει ένας μικρός όμορφος ξενώνας στην πλατεία. Πολλοί επισκέπτες απολαμβάνουν τα αναμμένα τζάκια, την ωραία ατμόσφαιρα και τις παραδοσιακές γεύσεις στο ουζερί του "*Αλέκου*" και στην ταβέρνα του "*Φούλη*". Με μεγάλη χαρά διαπιστώνουμε τις σημαντικές εξελίξεις στη Βλάστη, για την οποία ένα ιδιαίτερο αφιέρωμα είναι κάποια στιγμή απαραίτητο. Επιστρέφουμε στον αυχένα του Αγ. Κοσμά και

Θέα από την κορυφή του λόφου "Κουκούλι".

Στους δασικούς δρόμους του Μουρικού το φθινόπωρο είναι μαγευτικό από κάθε άποψη.

παίρνουμε τον πρόσφατα χαλικοστρωμένο φαρδύ δρόμο, την τόσο γνωστή μας από το παρελθόν διαδρομή, που μετά από 4 χιλιόμετρα μας οδηγεί στον "Ορεινό Ξενώνα Μουρικού" και στην καρδιά του πανέμορφου βουνού. Επανερχονται ζοηρές οι μνήμες, τόσο από τις προ 5ετίας περιπέτειές μας στην περιοχή, όσο και από τη φιλοξενία του **Γιώργου Τζαβέλλα** στον Ξενώνα του. (ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ τεύχος 19).

Μετά τον Ξενώνα κατηφορίζουμε αμέσως δε-ξιά στους δασικούς δρόμους του Μουρικού μέσα σε απέραντα δάση οξυάς, που βέβαια το φθινόπωρο είναι πολύ θεαματικότερα. Κι αυτήν ωστόσο την εποχή το δάσος διατηρεί τη γοητεία του, ενώ η απουσία των φυλλωμάτων απ' τα κλαδιά των δέντρων μας αποκαλύπτει πανοραμικές εικόνες του ευρύτατου κάμπου της Πτολεμαΐδας ως το Βέροιο. Σε ορισμένα σημεία το οδόστρωμα είναι αρκετά λασπωμένο, στο σύνολό του όμως χαρακτηρίζεται αξιόπιστο. Πολλά ρυάκια τρέχουν από παντού

και στις ρεματιές σχηματίζουν μικρορρέματα. Περνάμε αρχικά από την τοποθεσία "Κρασάτα" και μετά από τη θέση "Αγρόμπολο" του Μηλοχωρίου. Ήδη το γραφικό χωριό προβάλλει στους πρόποδες του Μουρικού, διακοσμημένο στις εξοχές του με συστάδες από ωραιότερες λεύκες, που ορθώνονται παράλληλα σαν πανύψηλες λαμπάδες. Το **Μηλοχώρι** είναι γνωστό για τη μεγάλη παραγωγή, την ποιότητα και τις πολλές ποικιλίες των μήλων του. Πολλά και περιποιημένα κτήματα με μηλιές είναι ορατά σ' όλη την γύρω ευφορώτατη περιοχή. Το χωριό είναι εκτεταμένο, έχει 650 κατοίκους και είναι χτισμένο με ελαφρά αμφιθεατρικότητα. Διάσπαρτα διασώζονται κάποια σπίτια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, ενώ τα περισσότερα είναι σύγχρονες κατοικίες, που αρκετές περιβάλλονται από μεγάλες και ωραίες αυλές. Από το κέντρο του χωριού περνάει το *Κερασόρρεμα*, στις όχθες του οποίου κάποτε λειτουργούσαν νερόμυλοι. Δεν είναι άλλωστε τυχαία η παλιά ονομασία του χωριού "**Μυ-**

λοχώρι", που μετά το 1940 μετατράπηκε σε "Μηλοχώρι".

Με ΒΑ προσανατολισμό κατευθυνόμαστε από το Μηλοχώρι προς τον **Φούφα**, τον τελευταίο οικισμό, προς αυτή την κατεύθυνση του Δήμου Μουρικίου. Στο ενδιάμεσο περίπου της απόστασης ανηφορίζουμε αριστερά έναν ασφαλισμένο δρόμο, που μετά από 1,2 χλμ. καταλήγει στο φημισμένο ανδρικό μοναστήρι της **Αγ. Παρασκευής**. Η μονή είναι χτισμένη σε ερείπια πρωτοχριστιανικού ναού, από τον οποίο έχουν βρεθεί πολλά κεραμικά. Το εικόνισμα της Αγ. Παρασκευής, που θεωρείται θαυματουργό, είναι συνδεδεμένο με πολλούς τοπικούς θρύλους και παραδόσεις και αποτελεί πόλο έλξης και προσκυνήματος χιλιάδων πιστών όλο το χρόνο.

Δύο χιλιόμετρα μετά το Μηλοχώρι φτάνουμε στον Φούφα, (πρώην Παλαιοχώρι), που πήρε την νέα ονομασία του μετά τον θάνατο του Μακεδονομάχου **Καπετάν - Φούφα** στις 11 Μαΐου του 1907. Είναι ωραίος και μεγάλος

οικισμός με 850 κατοίκους, χτισμένος αμφιθεατρικά στους πρόποδες του κατάφυτου με πευκοδάσος και δρυοδάσος λόφου του **Προφήτη Ηλία**. Το ομώνυμο εξωκλήσι ασπρίζει από μακριά στην κορυφή του λόφου, που, μοναχικός και απότομος, δεσπόζει πάνω απ' το χωριό. Στον Φούφα διατηρούνται ακόμη αρκετά και αξιόλογα παλιά σπίτια, τόσο στο κέντρο όσο και στις παρυφές του οικισμού. Κάποια απ' αυτά είναι μεγάλων διαστάσεων με διπλή σκάλα και ωραία αρχιτεκτονικά στοιχεία. Κάποια άλλα, παλιότερα, είναι πλινθόκτιστα ή με εξωτερικούς τοίχους όπου ακόμη διατηρείται ο "τσατμάς".

Επιστρέφουμε στο Εμπόριο και ένας χωματόδρομος μετά τον ξενώνα μας βγάζει στα Δ-ΒΔ έξω απ' το χωριό. Δεκάδες λάπιας και χήνες περιφέρονται με το αργό, λικνιστικό τους βήδισμα στο δρόμο και στις αυλές αγροτικών κατοικιών ή πλατσουρίζουν στα νερά ενός ρέματος χωρίς να ενοχλούνται καθόλου από την παρουσία μας. Είναι μια εικόνα ειρηνική,

Κατφορίζοντας από τις δασοσκέπαστες πλαγιές του Μουρικίου αποκαλύπτεται το πεδινό τμήμα του Μηλοχωρίου και του Φούφα με τις χαρακτηριστικές λεπτεπίλεπες φιγούρες της συστάδας των λευκών.

τόσο συνηθισμένη ίσως για τους ανθρώπους του χωριού μα τόσο ειδυλλιακή και ευχάριστη για τον κάτοικο της πόλης.

Ο χωματόδρομος ανηφορίζει προς το εκκλησάκι του **Αγ. Κωνσταντίνου** και συνεχίζει, ως δασικός πλέον δρόμος, μέσα στα δρυοδάση του βουνού. Μετά από κάθε στροφή η θέα γίνεται ωραιότερη. Από το υψόμετρο των 850 μ. της εκκλησιάς αποκαλύπτεται η πανοραμική εικόνα του Εμπορίου και της Αναρράχης, της Πτολεμαΐδας και του Κάμπου, των χιονισμένων κορυφών του Καϊμάκτσαλάν και του

βολάκια και έλατα, ενώ σε μία αυλή έχουν αναπτυχθεί πανέμορφες σεκόγιες. Ένα μεγάλο μέρος του χωριού βρίσκεται σε επίπεδη σχεδόν επιφάνεια, ενώ το υπόλοιπο είναι χτισμένο αμφιθεατρικά στις ήπιες υψότητες του Μουρικίου και στους πρόποδες του λόφου Κουκούλι. Έτσι τα υψόμετρα στα οποία είναι χτισμένο το Εμπόριο κυμαίνονται από τα 720 ως τα 770 περίπου μ.

Στο χωριό διατηρούνται ακόμη μερικά σπίτια πετρόχιστα είτε στην αρχική τους μορφή είτε αναπλασμένα στα παλιά πρότυπα, που αναδει-

Μονή Αγ. Παρασκευής, ανάμεσα στο Μηλοχώρι και τον Φούφα.

Βερμίου. Είναι η γλυκειά ώρα ενός ήρεμου χειμωνιάτικου δειλινού, λίγο πριν οι τελευταίες χρυσοκόκκινες ακτίνες χαθούν πίσω από τις πλαγιές του Μουρικίου...

Το **Εμπόριο** είναι η έδρα του Δήμου Μουρικίου με πληθυσμό 1000 κατοίκων. Ο οικισμός είναι απλωμένος σε μεγάλη έκταση. Τα σπίτια - αν εξαιρέσουμε κάποια στο κέντρο - είναι γενικά αραιοχτισμένα. Τα περισσότερα περιβάλλονται από αυλές με λουλούδια, περι-

κνούν την άριστη τοιχοποιία και τα μορφολογικά στοιχεία του παρελθόντος. Σώζονται επίσης κάποια νεώτερα με στοιχεία νεοκλασικά. Η μεγάλη πλειοψηφία όμως είναι σύγχρονα οικοδομήματα χωρίς συγκεκριμένη ταυτότητα, που απέχουν πολύ από την αρχιτεκτονική παράδοση του τόπου. Αφορμή αυτής της παρέκκλισης υπήρξε σε μεγάλο βαθμό και ο σεισμός του 1995, που έδωσε τη δυνατότητα στους ιδιοκτήτες παλιών σπιτιών που έπαθαν

- Παλιές αγροτικές εγκαταστάσεις στο δρόμο προς τη Μονή της Αγ. Παρασκευής, ανάμεσα στα γήινα χρώματα των θερισμένων καλαμποκωράφων.
- Ένα από τα παραδοσιακά πετρόχτιστα οικήματα στον οικισμό του Φούφα.

Πανοραμική άποψη του Εμπορίου από το εκκλησάκι του Αγ. Κωνσταντίνου

➤ Χαρακτηριστική εικόνα με αρμαθιά από τις παραδοσιακές "πιπεριές Φλωρίνης".

➤ Η περίφημη "χιτιστή ξυλόσομπα" στην οικεία του πατρός Ναθαναήλ.

ζημιές, να δανειοδοτηθούν και να τα αντικαταστήσουν με άλλα σύγχρονα.

Καύχημα για το Εμπόριο αλλά και για όλο το Δήμο Μουρικίου είναι η πετρόχτιστη εκκλησία του πολιούχου **Αγίου Μηνά**, που δεσπόζει σε υψηλό σημείο του οικισμού. Η εκκλησία είναι τρίκλιτη βασιλική επιβλητικών διαστάσεων και εντυπωσιακής αρχιτεκτονικής, τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Τα τελευταία χρόνια είναι σε εξέλιξη εκτεταμένες εργασίες συνολικής ανάπλασης του ναού, χάρις στην ενεργή συμμετοχή των κατοίκων του Εμπορίου και το αμέριστο ενδιαφέρον του πατρός **Ναθαναήλ**. Μορφωμένος, αεικίνητος, ακούρατος ερευνητής και βαθύς γνώστης της ιστορίας του τόπου του, ο πατήρ Ναθαναήλ μας ξεναγεί για πολλή ώρα στο εκπληκτικό εσωτερικό της εκκλησίας, με το ωραίο τέμπλο, τις ιστορικές γωνιές, τα παμπάλαια ιερά σκεύη και εικόνες. Ύστερα μας προσκαλεί για ένα κέρασμα στο σπίτι του, στο κέντρο του χωριού.

Ανάμεσα στα πολλά παλιά αντικείμενα και οικογενειακά κειμήλια, δεσπόζει στο κέντρο του τοίχου του ισογείου η "**χιτιστή ξυλόσομπα**", που είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική και δημοφιλής στα παραδοσιακά σπιτικά του Εμπορίου και του Φούφα. Οι σόμπες αυτές, που χτίζονταν με πηλό από ντόπιους μάστορες, είναι βαμμένες με ζωηρά χρώματα και φέρουν πολλά διακοσμητικά στοιχεία, που τις καθιστούν πραγματικά εντυπωσιακές και μοναδικές. Στο κάτω μέρος η σόμπα, εκτός από το χώρο όπου καίνε τα ξύλα, έχει και μεγάλο φούρνο για το ψήσιμο πίτας ή φαγητού. Το άνω τμήμα, που είναι κατασκευασμένο από πηλό, εμπεριέχει τα δύο μπουριά, που με τη θερμότητά τους τυρώνουν τον πηλό, έτσι ώστε να διατηρείται η θερμοκρασία στο δωμάτιο και μετά το σβήσιμο της σόμπας. Η συγκεκριμένη σόμπα είναι χτισμένη το 1955, ενώ στον τελευταίο όροφο του σπιτιού υπάρχει μια παρόμοια, νεώτερη αλλά εξίσου όμορφη.

Μας δείχνει πολλά παλιά αντικείμενα καθώς και ιερά σκεύη ο πατήρ Ναθαναήλ. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν ένα μικρό Ευαγγέλιο του 1842, τυπωμένο στη Βενετία "*εκ της Ελληνικής Τυπογραφίας του Φοίνικος*".

Επίσης ένα "*αντιμήνσιο*" του 1765 που "καθιερώθηκε" το 1859 από τον Επίσκοπο Μογλενών Μελέτιο.

Η γνωριμία μας με τους οικισμούς του Δήμου

Τμήμα του θαυμαστού εσωτερικού της εκκλησίας του Αγ. Μηνά.

Μουρικίου συνεχίζεται με την επίσκεψή μας στη γειτονική **Αναρράχη**, που με 1150 κατοίκους είναι το μεγαλύτερο διαμέρισμα του Δήμου. Η Αναρράχη είναι περισσότερο αμφιθεατρική από το Εμπόριο και έχει περίπου όμοια οικιστικά χαρακτηριστικά. Σε σημείο κορυφαίας θέας πάνω απ' το χωριό βρίσκεται η θέση "**Σταυρός**". Είναι ένα ωραίο οροπέδιο με εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης επισκεπτών του εξωραϊστικού Συλλόγου Αναρράχης "**ο Σταυρός**". Το επιβλητικότερο οίκημα που σώζεται ακόμη είναι το αρχοντικό "**Τζιαμπάξη**", κτίσμα τριώροφο του 1921. Στην εξωτερική τοιχοποιία του σπιτιού διατηρούνται ωραία νεοκλασικά στοιχεία και στα παράθυρα τα σφυρήλατα σιδερένια κάγκελα. Σε μερικά δωμάτια σώζονται μισογκρεμισμένα τα χτιστά τζάκια, με κατασκευή παραδοσιακή που αρχίζει από το πάτωμα. Δυστυχώς το μεγάλο-πρεπο οίκημα έχει υποστεί σοβαρές φθορές από τους ανθρώπους και το χρόνο και, αν δεν γίνουν έγκαιρα εργασίες αποκατάστασης, κινδυνεύει με καθολική κατάρρευση. Τελευταίος οικισμός του Δήμου Μουρικίου προς τα ανατολικά είναι η **Άρδασσα**, που με

τον συνοικισμό της **Κρούβρουσης** φτάνει τους 1200 κατοίκους. Αξιόλογα κτίσματα είναι ο ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και το Δημοτικό Σχολείο που αναπαλαιώνεται. Νότια της Άρδασσας, στη θέση "**Κορού**", βρίσκεται ένα όμορφο δασάκι βελανιδιάς, που την Πρωτομαγιά συγκεντρώνει αναρίθμητους επισκέπτες από όλη την Εορδαία. Επίσης στη θέση "**Ισιώματα**" γίνεται πέταγμα χαρταετού, ενώ πολύ αξιόλογες είναι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις από 4-6 Αυγούστου, στο Πανηγύρι της Μεταμόρφωσης.

ΣΤΟ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΛΑΓΙΕΣ ΤΟΥ ΜΟΥΡΙΚΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΚΙΟΥ

— **Δ**ηλαδή δεν θα ξαναπεράσουμε από την Καστανιά; ρωτάει η Άννα.

— **Μόνον αν κάποτε αποθυμίσουμε τις στροφές της, απαντάω.**

Λευτέρα 20 Δεκέμβρη του 2004, μέρα-σταθμός για τα συγκοινωνιακά δεδομένα της Δ. Μακεδονίας. Είναι η μέρα που παραδίδεται στην κυκλοφορία το τμήμα της Εγνατίας από τη Βέροια ως τον Πολύμυλο, που παρακάμπτει

➤ Ο τρούλος της εκκλησίας του Αγ. Γεωργίου της Αναρράχης προβάλλει πίσω από τα νεοκλασσικά σπίτια του χωριού.

➤ Η Αναρράχη από την πανοραμική τοποθεσία "Σταυρός".

την Καστανιά.

Το απομεινόμενο, όταν πια έχουν αποχωρήσει και οι τελευταίοι επίσημοι, μια φάλαγγα αυτοκινήτων διεισδύει για πρώτη φορά στην καινούρια αρτηρία. Μαζί τους κι εμείς. Ένα όνειρο δεκαετιών για αναρίθμητους ανθρώπους γίνεται επιτέλους πραγματικότητα. Οδηγούμε τα 26 χιλιόμετρα ως τη Βέροια αργά και απολαυστικά, πάνω από γέφυρες, μέσα από τις 15(!) μικρές και μεγάλες γαλαρίες, απέναντι από το φράγμα του Αλιάκμονα, τα χωριά και την οροσειρά των Πιερίων. Ο δρόμος είναι

ωραίος και ασφαλής, δεν υπάρχουν στροφές και κλίσεις επικίνδυνες. Η διάσχισή του, με πιστή τήρηση των ορίων ταχύτητας, δεν απαιτεί περισσότερα από 15-17 λεπτά. Έχουμε κάθε λόγο να είμαστε ευτυχιμένοι.

Ωστόσο κι εδώ, όπως επίσης και σ' όλα τα μέγχοι στιγμής χρησιμοποιούμενα τμήματα της Εγνατίας από την Ήπειρο ως τον Έβρο, απουσιάζουν εντελώς οι χώροι στάθμευσης. Ελπίζουμε πως κάποτε, έστω και ετεροχρονισμένα, θα αποκατασταθεί αυτή η ουσιώδης παράλειψη.

➤ Αρχοντικό "Τζιαμπάζν" στην Αναρράχη.

♦ Άφθονο χιόνι σκεπάζει το χειμώνα τα ρέματα και τις εξοχές του Δήμου Εμπορίου. ΦΩΤ. Θ. ΔΑΛΑΚΗΣ

Δύο μέρες μετά την επιστροφή μας απ' το Εμπόριο, ενσκήπτει στην περιοχή ο λευκός επισκέπτης του χειμώνα καλύπτοντας με τον μανδύα του το Μουρίκι, το Άσκιο και όλα τα χωριά.

-Τα Χριστούγεννά μας είναι λευκά, το κρύο δυνατό, το τζάκι καίει ασταμάτητα, λέει ο Θωμάς Δαλάκης στο τηλέφωνο.

Δυστυχώς τις μέρες εκείνες ήμασταν πολύ μακριά από το Εμπόριο...

Στα μέσα του Γενάρη η Ε.Μ.Υ. αναγγέλλει επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα με ισχυρές χιονοπτώσεις σ' όλη τη χώρα. Δεν χρειάζομαστε ιδιαίτερη παρακίνηση, ξεκινάμε αμέσως για Εμπόριο. Το κρύο στο χωριό είναι δορυμύ, η θερμοκρασία είναι στους 5 βαθμούς κάτω απ' το μηδέν και γίνεται ακόμη χαμηλότερη από τις ριπές του παγωμένου αέρα.

-Όπου νάναι θα χιονίσει, λέει με βεβαιότητα ο Θωμάς.

-Το είπε άλλωστε και η Ε.Μ.Υ., συμπληρώνω.

Μ' αυτή τη προσδοκία εγκαταλείπουμε τη γλυκειά θαλπωρή που μας χαρίζουν τα αναμμένα κούτσουρα και βγαίνουμε για έναν περίπατο στη νύχτα. Γάντια,

σκούφοι, ανασηκωμένοι γιακάδες, δάκρυα στα μάτια, δρόμοι παγωμένοι, σε κάποια σημεία τούφες ξερού χιονιού που κρατάει απ' τα Χριστούγεννα. Η ταβέρνα της **Ραχήλ** και του **Δημήτρη** είναι ακόμα ανοιχτή. Πέφτουν καινούρια ξύλα στη φωτιά, οι φλόγες ζωντανεύουν, η έξοχη χοιρινή τηγανιά μοσχοβολάει, τσουγκρίζουν τα ποτήρια με τσίπουρο δυνατό και μρωδάτο. Αργά τη νύχτα καμιά νιφάδα δεν λείει να ξεγλιστρήσει ακόμα από τον μολυβένιο ουρανό. Βλέπουμε στην τηλεόραση τα χιονισμένα τοπία στην Εύβοια, στην Αρκαδία, στη Φθιώτιδα και δεν πιστεύουμε στα μάτια μας. Μάταια περιμένουμε να επιβεβαιωθούν οι προβλέψεις της Ε.Μ.Υ. Το επόμενο λοιπόν πρωί, αντί για χιόνι, μας υποδέχεται ένας ήλιος θαμπός πίσω από τα νερά, στάσιμα με κρύο δυνατό. Παντού στο χωριό τα νερά, στάσιμα ή τρεχούμενα, είναι παγωμένα. Έπεσε τόσο η θερμοκρασία στη διάρκεια της νύχτας, που πάγωσαν σχεδόν κι οι μικροί καταρράχτες στο ρέμα,

πίσω από την εκκλησία του Αγίου Μηνά. Εδώ είναι κι η μικρή δεξαμενή, που κάθε χρόνο στα Θεοφάνεια πέφτει ο Σταυρός και, ξοπίσω του, αφηφώντας το κρύο, βουτάνε οι τολμηροί, νεαροί κολυμβητές. Έτσι το θέλει η παράδοση στο Εμπόριο κι ευτυχώς εξακολουθούν να υπάρχουν κάθε χρόνο αυτά τα γενναία παιδιά που την συντηρούν.

Παρατηρούμε το νερό, όπως κυλάει με αδύνατη ροή κάτω απ' το διάφανο καβούκι του.

-Την Άνοιξη, όταν λιώνουν τα χιόνια στο βουνό, τα ρέμα έχει πολύ περισσότερο νερό, λείει ο Θωμάς. Σε κάποια μάλιστα σημεία σχηματίζει γούρνες, που το βάθος τους ξεπερνάει τα 2 μέτρα. Σ' αυτές τις γούρνες πρωτομάθαμε να κολυμπάμε όταν ονομαστώ "Στο Κολύμπι". Είναι ένα μακρύ και θεαματικό φαράγγι, με κοίτη άγρια και βραχώδη και μονοπάτι δύσβατο. Η βλάστηση γύρω είναι πλούσια με πεύκα, γούρους και καραγάσια, ενώ κοντά στην κοίτη

♦ Στις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες του χειμώνα, σχεδόν παγώνουν και τα νερά του Καταρράκτη.

➤ Εορτασμός Θεοφανείων στο Εμπόριο. Ατρόμητοι νεαροί κολυμβητές πέφτουν στα παγωμένα νερά του ποταμού για ανεύρεση του Σταυρού. ΦΩΤ. Γ. ΚΩΤΣΙΔΗΣ

φυτρώσεων σκλήθρα και σημύδες. Αυτή την εποχή βέβαια είναι εξαιρετικά δύσκολο ν' ανεβούμε το φαράγγι. Προτείνω όμως έναν μικρό περίπατο στο Καστανόδασος, καπαλίγει ο Θωμάς.

Παρά το κρύο αποδεχόμαστε την πρόταση. Διασχίζουμε προς τα νότια το χωριό, περνάμε το εκκλησάκι της Παναγίας και ένας χωματόδρομος μας οδηγεί μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα στην αρχή του Καστανόδασους.

Μέσα σε δευτερόλεπτα το τοπίο μεταβάλλεται δραματικά. Από τις καλλιέργειες του οροπέδιου και τους οπωρώνες βρισκόμαστε ανάμεσα στις αυτοφυείς καστανιές με τους πελώριους κορμούς, αληθινά μνημεία της φύσης που φτάνουν περίπου τους 2000 και κάποιων η ηλικία ξεπερνάει τα 500 χρόνια. Είναι μια περιοχή σπάνιας ομορφιάς, που περιβάλλει τις απότομες πλαγιές της ρεματιάς της "Τρελομήτρανας" και επεκτείνεται ολόγυρά της για

1000 τουλάχιστον στρέμματα, στις ΒΑ υπώρειες του ορεινού όγκου Μουρικίου και Άσκιου.

Αν κι είναι απογυμνωμένα τα κλαδιά από φυλλώματα, τα κολοσσιαία δέντρα διατηρούν τη γοητεία τους, που γίνεται βέβαια εκθαμβωτική την εποχή του φθινοπώρου. Ανάμεσα στις καστανιές διακρίνονται διάσπαρτες κάποιες οξυές, βελανιδιές και κέδρα. Ήχος ξερός ακούγεται πάνω απ' τα κεφάλια μας, σταματάει για λίγο και πάλι ξαναρχίζει. Προέρχεται απ' το μακρύ ράμφος του δρυοκολάπτη, που ψάχνει για τροφή μες τον ξερό κορμό.

Το βάδισμα, εν τω μεταξύ, έχει ευεργετική επίδραση στην αντιμετώπιση του κρύου. Διασχίζουμε το ρέμα και κατηφορίζουμε το μονοπάτι της απέναντι

πλαγιάς. Δίπλα στις όχθες φύονται σκλήθρα, ακακίες και αγριόλενκες. Το νερό που κυλάει είναι λιγούστο, ο κύριος όγκος του είναι παγωμένος. Εξίσου παγωμένο είναι και όσο χιόνι έχει παραμείνει απ' τα Χριστούγεννα.

-Αν θέλουμε να δούμε περισσότερο χιόνι πρέπει ν' ανηφορίσουμε προς το Μουρίκι και το Άσκιο, λέει ο Θωμάς.

Διασχίζουμε το Εμπόριο και τον οικισμό της Αναρράχης και στα 3,5 χλμ. από τον ξενώνα ανηφορίζουμε δεξιά στο δρόμο προς την Βλάστη. Στα 10 χλμ. εγκαταλείπουμε την ασφαλτο και στρίβουμε αριστερά σε χωματόδρομο.

Ήδη το πρώτο χιόνι, ξερό και σκληρό κάνει την εμφάνισή του στο οδόστρωμα. Τρία χιλιόμετρα μετά περνάμε πάνω από το καταφύγιο του **Ορειβατικού Συλλόγου Εορδαίας** και σε λίγο φτάνουμε στην τοποθεσία "Τσιλιμίγκας", σε υψόμετρο 1360 μέτρων. Είναι ένας αυχένος

♦ **Κολοσσιαία δέντρα καστανιάς, ηλικίας πολλών αιώνων κοσμούν το περίφημο Καστανόδασος.**

➤ **Κων/νος Βουρινάρης, 93 ετών, ο "Νέστορας" του Εμπορίου. Κατασκευαστής των περίφημων χτιστών σομπών αλλά και έμπειρος μάστορας σε πολλές τέχνες, ο μπάρμπα Κώστας είναι μια φυσιογνωμία ήρεμη και σεβάσμια, αγαπητή από όλους. ΦΩΤ. Γ. ΚΩΤΣΙΔΗΣ**

με πολύ χιόνι, ανεμοδαρμένος από ψυχρότατο βοριά. Απέναντι στα ΝΑ εκτείνονται οι κατάλευκες και ομαλές πλαγιές του Άσκιου, σπουδαία βοσκοτόπια της Βλάστης κατά την θερινή περίοδο. Πίσω από βαριά και αδιαπέραστα σύννεφα μαντεύουμε την ύπαρξη των τόσο γνώριμων κορυφών, με την υψηλότερη να φτάνει τα 2.111 μέτρα. Κάτω από τον γλωμό ήλιο που μπανοβγαίνει μες τα σύννεφα, το τοπίο είναι σιωπηλό και γαλήνιο, η στρούγκα στην πλαγιά είναι έρημη, κυκλωμένη από το

τον ξενώνα του Τζαβέλλα αλλά, 1,1 χλμ. μετά τον Αγ. Κοσμά, κατηφορίζουμε δεξιά. Βυθίζομαστε στο χιόνι, κάτω από τα γυμνά κλαδιά του δάσους της οξυάς. Ολόγυρα το τοπίο είναι λευκόγκριζο, μελαγχολικό. Έρχονται στο νου μας οι γεμάτες με ξεστά, γήινα χρώματα εικόνες που αντίκρουζαν τα μάτια μας, όταν περιπλανιόμασταν φθινόπωρο σ' αυτούς τους ίδιους δρόμους, τους καλυμμένους με ξερόφυλλα.

Σε κάποια σημεία ανήλιαγα το χιόνι είναι παγωμένο και παρά την τετρακίνηση η κατάβαση

➤ Έρημη στήνη και χιονόλευκες πλαγιές στην τοποθεσία "Τσιλιμίγκας".

♦ Δασικός δρόμος παγωμένος. Στις πλαγιές του Μουρικού το τοπίο είναι μελαγχολικό, κειμωνιάτικο.

χιόνι, χαμηλότερα προβάλλει η δασωμένη περιοχή "Βασιλικά", πάνω από τη Βλάστη. Το κρύο όμως είναι φοβερό. Παίρνουμε στα δεξιά μας ένα δρόμο, που περνάει μπροστά από το καταφύγιο του Χ.Ο.Ο.Π. και μετά από λίγο καταλήγουμε στην άσφαλτο, στον γνωστό μας αυχένα του Αγ. Κοσμά.

Ανηφορίζουμε τον φαρδύ δρόμο προς το Μουρίκι, τη φορά όμως αυτή δεν φτάνουμε ως

είναι δύσκολη. Αλλού πάλι, στα ξέφωτα και στις πλαγιές που ο ήλιος πέφτει ανεμπόδιστα, το χιόνι έχει λιώσει από μέρους, προβάλλει η επιφάνεια της γης υγρή και καφεκόκκινη. Μια τέτοια τοποθεσία, με κλίμα εύκρατο μες το χειμώνα, είναι το οροπέδιο "Υφαντής", ένα θαυμάσιο ξέφωτο μέσα στο δάσος της οξυάς... Βραδιάζει. Η θερμοκρασία πέφτει και πάλι κατακόρυφα. Σιγά-σιγά μαζεύεται γύρω απ' το

τζάκι του Θωμά όλη η παρέα των φίλων.
Ο Χάρης, ο Γιάννης, ο Σπύρος και ο Παύλος,
ο Ζαχαρίας και τόσοι άλλοι ακόμα, όλοι καλο-
συνάτοι, όλοι ευγενικοί και αυθόρμητοι.
Πρώτα ένα ζεστό, ωραίο καφεδάκι. Αργότερα
θ' ανοίξουν τα μπουκάλια με το κόκκινο κρασί,
που θα γλυκάνει την κουβέντα και θα ομορφύ-
νει τις στιγμές της μεγάλης νύχτας του χειμώνα.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΙΚΙΟΥ : 24630/61232

ΔΙΑΜΟΝΗ:

"ΒΙΛΛΑ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΣ" (ΕΜΠΟΡΙΟ),
Θωμάς Δαλάκης, τηλ. 24630-622275/61848 και
6979-225494

"ΞΕΝΙΟΣ ΟΙΚΟΣ" (ΕΜΠΟΡΙΟ), Ιωάννης
Άψης, τηλ. 24630-62201, fax. 62202

"ΜΟΥΡΙΚΙ" (ΟΡΟΣ ΜΟΥΡΙΚΙ), Γιώργος
Τζαβέλλας, τηλ. 24630-54800

ΕΣΤΙΑΣΗ:

Υπάρχουν πολλές και καλές ταβέρνες στον
Δήμο Μουρικίου όπως, η "PRIMAVERA", το
"ΕΞΟΧΙΚΟ", ο "ΣΙΜΟΣ" και η "ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ"
στο Εμπόριο, ο "ΠΑΠΠΟΥΣ Ο ΝΙΚΟΣ" και το
"ΟΚΤΑΓΩΝΟ" στον Φούφα και οι "ΕΛΛΗ-
ΝΩΝ ΓΕΥΣΕΙΣ" στην Κρυόβρυση.

ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ:

Με το νέο τμήμα της Εγνατίας η απόσταση των
160 χλμ. από Θεσ/νίκη καλύπτεται σε μιάμιση
περίπου ώρα.

ΕΘΙΜΑ - ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Είναι τόσο πολλές και ποικίλες οι εκδηλώσεις
στον Δήμο Μουρικίου, που περιοριζόμαστε σε
μια συνοπτικότερη αναφορά (περισσότερες
πληροφορίες στον Δήμο Μουρικίου).

♦**ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ** : Κάλαντα
("ΚΟΛΙΑΝΤΑ") με μουσική, παραδοσιακές
στολές και φωτιές (Εμπόριο-Φούφας), καρ-
ναβαλικά έθιμα "ΣΟΥΡΒΑΣ" στην Αναρράχη
και "ΚΟΚΟΝΕΣ" στο Εμπόριο, μεγάλη φωτιά
με εδέσματα στην πλατεία Μηλοχωρίου.

♦**ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ** : καρναβάλια ("ΓΚΕΓΚΗ-
ΔΕΣ") στο Εμπόριο με γκάντα και ζουρνάδες,
παρέλαση αρμάτων το απόγευμα. Καρναβάλια
("ΕΣΚΑΡΙΔΕΣ") στον Φούφα με αναπαρά-
σταση του εθίμου απαγωγής της νύφης.

♦**ΦΩΤΑ**: Στο Εμπόριο ρίψη σταυρού στα
παγωμένα νερά του ποταμού.

♦**ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ** : Διαγωνισμός στο
πέ-ταμα χαρταετού και προσφορά νηστίσιμων
εδεσμάτων με παραδοσιακή μουσική (περιοχή
"ΣΤΑΥΡΟΣ" Αναρράχης, περιοχή "ΠΑΝΑ-
ΓΙΑ", Φούφα, Μοναστήρι, Αγ. Παρασκευής
και περιοχή "ΚΙΤΕΝΤΑΣ" στο Εμπόριο).

♦**ΑΠΟΚΡΙΕΣ** : Στο Εμπόριο, στην Αναρράχη
και στον Φούφα συναγωνισμός για το άναμμα
της μεγαλύτερης φωτιάς με "κέθαρα" (θάμ-
νους). Τραγούδι, χορός, φαγοπότι, αποκριά-
τικη ατμόσφαιρα.

Τμήμα από τον χάρτη "Μακεδονία" 1 : 250 000 των εκδόσεων ROAD.

ΑΝΟΙΞΗ-ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ-ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

- 23 Απριλίου-Πανηγύρι Αγ. Γεωργίου στην Αναρράχη.
- 11 Μαΐου. Επέτειος θανάτου του Μακεδονομάχου Καπετάν Φούφα στο ομώνυμο χωριό.
- 21 Μαΐου. Ημέρα γενοκτονίας Ποντίων στην Κρυόβρυση.
- Α΄ 15ήμερο Ιουνίου. Γιορτή Κερασιών στο Εμπόριο.
- 24 Ιουνίου - "Κλείδωνας". Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο Μηλοχώρι από τον Πολιτιστικό Σύλλογο "Λύγκιστις".
- Α΄15ήμερο Ιουλίου. Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακής Μουσικής και Χορού από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Εμπορίου, με παραδοσιακά συγκροτήματα από όλη την Ελλάδα.
- 25 και 26 Ιουλίου. Πανηγύρι Αγ. Παρασκευής και συνάντηση ξενιτεμένων Φουφιωτών.
- Τέλη Αυγούστου. Γιορτή Πατάτας με ποικιλία εδεσμάτων από την ονομαστή πατάτα Φούφα.
- 10 Νοεμβρίου (Αγ. Μηνά). Συναυλία Βυζαντινής Μουσικής στο Εμπόριο με τις ονομαστότερες βυζαντινές χορωδίες της Ελλάδας.
- Αρχές - Μέσα Αυγούστου. Ποικίλες εκδηλώσεις πολιτισμού με την ονομασία "**Καστανό-δασος**" σε θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον στο

Εμπόριο, που διαρκούν μια εβδομάδα και η φήμη τους έχει ξεπεράσει τα όρια του νομού. Τέλος πρέπει να αναφέρουμε, ότι η περιοχή αποτελεί βιότοπο της Καφέ Αρκουδάς, Αγριογούρουνου, ζαρκαδιού και λύκου. Ονομαστά για την ποιότητά τους προϊόντα του Δήμου είναι οι ντομάτες, τα Κάψατα, τα Κεράσια, το Τσίπουρο και βέβαια τα εξαιρετικά μήλα και πατάτες, που είχαμε την ευκαιρία να εκτιμήσουμε χάρις στη γενναϊόδωρη προσφορά του Ζαχαρία Μπαλαχτσή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

- Την Δήμαρχο του Δήμου Μουρικίου **Παρασκευή Βρυζίδου** για την πολύπλευρη στήριξη στο έργο μας.
- Τους καλούς φίλους **Χάρη και Γιώργο Κοτσίδη, Παύλο Πουλασικίδη, Δημήτρη και Ραχήλ** (ταβέρνα "PRIMAVERA"), **Ζαχαρία Μπαλαχτσή, Γιάννη Τρυφανίδη**, καθώς και του πατέρα Ναθαναήλ για τις πληροφορίες, τις βοήθειες και τη φιλία τους.
- Τέλος, την οικογένεια του **Θωμά** και της **Ζωής Δαλάκη** καθώς και το προσωπικό της ΒΙΛΛΑΣ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΣ, τόσο για την υπέροχη φιλοξενία τους, όσο και για την αμέριστη βοήθεια στο άρθρο μας.